

Брюксел, 7.10.2020 г.
COM(2020) 621 final

2020/0288 (NLE)

Предложение за

ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА

относно равенството, приобщаването и участието на ромите

{SWD(2020) 530}

ОБЯСНИТЕЛЕН МЕМОРАНДУМ

1. КОНТЕКСТ НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО

• Основания и цели на предложението

Предложението за препоръка на Съвета относно **равенството, приобщаването и участието на ромите** е изготвено в отговор на необходимостта от действия на равнището на Европейския съюз за борба с дискриминацията и постигане на равно третиране на най-многобройното етническо малцинство в Европа, включително чрез насърчаване на равенството и социално-икономическото приобщаване. Предложението е част от пакет, съдържащ Съобщение на Европейската комисия „Съюз на равенство: нова стратегическа рамка на ЕС за равенство, приобщаване и участие на ромите“ (по-нататък „Съобщението“)¹, което включва цели и водещи цели за ЕС и в което се предлага ползването на набор от показатели (приложение 2 към Съобщението).

Борбата с дискриминацията и социално-икономическото изключване е **още по-важна в условията на криза**, когато е вероятно бедността и структурните неравенства да нараснат. Затова мерките за социално възстановяване следва да достигнат до всички, особено до хората в най-неравностойно положение, независимо от техния пол, расов или етнически произход, религия или убеждения, увреждане, възраст или сексуална ориентация. Председателят на Комисията Урсула фон дер Лайен пое ангажимент за утвърждаването на Съюз на равенство и е решена да „*гарантира, че равенството е в центъра на възстановяването*“.

Срокът на действие на **Рамката на ЕС за национални стратегии за интегриране на ромите до 2020 г.**², приета от Комисията на 5 април 2011 г., вече е към своя край. Нейните основни цели бяха преодоляване на социално-икономическото изключване на ромите в ЕС и в държавите, обхванати от процеса на разширяване, чрез насърчаването на равен достъп до образование, заетост, здравеопазване и жилищно настаняване. С тази рамка държавите членки бяха приканени да изготвят национални стратегии за интегриране на ромите и да определят национални цели въз основа на целите за интегриране на ромите в споменатите по-горе четири области. **През 2013 г. Съветът прие Препоръка**³ относно ефективни мерки за интегриране на ромите в държавите членки. Тя беше първият инструмент на ЕС с незадължителен характер, изрично насочен към ромите. С **Препоръката** бе засилена Рамката на ЕС, като:

- на държавите членки бяха предоставени насоки как да повишат ефективността на своите национални мерки за подобряване на интеграцията на ромите и ефективността на изпълнението на своите национални стратегии за интегриране на ромите;
- бе препоръчано държавите членки да предприемат ефективни мерки на политиката за осигуряване на равно третиране на ромите, включително равен достъп до образование, трудова заетост, здравеопазване и жилищно настаняване, и бяха посочени начини за постигането на всяка от четирите цели (осигуряване на равен достъп до образование, трудова заетост, здравеопазване и жилищно настаняване);

¹ COM(2020) 620 final.

² COM(2011) 173 final.

³ Препоръка на Съвета от 9 декември 2013 г. относно ефективни мерки за интегриране на ромите в държавите членки ([ОБ С 378/1, 24.12.2013 г.](#)).

- бе посочено, че тези цели могат да бъдат постигнати чрез общи или целеви мерки, включително специални инициативи за предотвратяване на неравностойното положение или за неговото компенсиране, или чрез комбинация от двете, като специално внимание следва да се отдели на измерението, свързано с пола;
- вниманието бе насочено по-специално към усилията за борба с дискриминацията и конкретно с антициганизма, а работата, насочена към интегриране на ромите, бе разширена така, че да обхваща не само образованието, трудовата заетост, здравеопазването и жилищното настаняване, но и нови хоризонтални и структурни области; и
- държавите членки бяха приканени да информират Комисията ежегодно, считано от 2016 г., за всички мерки, предприети в съответствие с Препоръката, както и за постигнатия напредък по изпълнението на стратегиите.

В Заключенията на Съвета по заетост, социална политика, здравеопазване и потребителски въпроси (EPSCO) от 8 декември 2016 г.⁴ Комисията бе призована да „направи междинна оценка на Рамката на ЕС за национални стратегии за интегриране на ромите до 2020 г. и да предложи стратегия за интегриране на ромите за периода след 2020 г., като включи в нея предложение за преразглеждане на Препоръката на Съвета“. Комисията **извърши задълбочена оценка на Рамката на ЕС**⁵, която беше приета през декември 2018 г., и публикува работния документ на службите относно оценката⁶.

Оценката и заключенията, направени на нейна основа от Съвета, Европейския парламент и няколко европейски и национални организации на гражданското общество⁷, **показват, че е необходимо да се поднови и засили ангажиментът за равенство на ромите.** Този ангажимент следва да включва специално съсредоточаване върху борбата с дискриминацията, в това число справяне с антициганизма и полагане на усилия в четирите социално-икономически области, в които е необходимо да приобщаването да се подобри, а именно образование, заетост, здравеопазване и жилищно настаняване⁸. Ангажиментът следва също така да отразява нуждите на конкретните групи и многообразието на ромското население; при създаването, прилагането, наблюдението и оценяването на стратегиите за равенство и приобщаване

⁴ Заключения на Съвета по заетост, социална политика, здравеопазване и потребителски въпроси от 8 декември 2016 г., „Ускоряване на процеса на интеграция на ромите“ ([15406/16](#)).

⁵ COM(2018) 785 final.

⁶ SWD(2018) 480 final.

⁷ Резолюция на Европейския парламент от 12 февруари 2019 г. относно необходимостта от подобрена стратегическа рамка на ЕС за националните стратегии за приобщаване на ромите за периода след 2020 г. и за засилване на борбата срещу антиромските настроения ([P8_TA\(2019\)0075](#)). Заключения на Съвета по заетост, социална политика, здравеопазване и потребителски въпроси от 24 октомври 2019 г., „Икономика на благосъстоянието“ ([13432/19](#)), в които Комисията се приканва да *поднови* ангажимента за приобщаване на ромите. В допълнение, по време на Конференцията на високо равнище относно Рамката на ЕС за национални стратегии за интегриране на ромите, проведена в Букурещ на 4—5 март 2019 г., участниците призоваха Комисията да предложи амбициозна нова рамка на ЕС за периода след 2020 г. и призоваха държавите членки и държавите, обхванати от процеса на разширяване, да засилят ангажимента си за интегриране на ромите. Информация, представена от председателството ([7003/19](#), 14.3.2019 г.).

⁸ Относно необходимостта да се обърне специално внимание на борбата с антициганизма и дискриминацията в рамката на ЕС за периода след 2020 г. вж. [експертните препоръки](#), разработени след конференцията, озаглавени „How to address anti-Gypsyism in a post-2020 EU Roma Framework?“ [Как да се справим с антициганизма чрез рамката на ЕС за ромите за периода след 2020 г.?] (Виена, 27.11.2018 г.).

на ромите следва да бъде осигурено участието на ромите; той трябва да подобри целеполагането, събирането на данни, наблюдението и докладването; както и да осигури, че основните политики отчитат по-добре нуждите от равенство и приобщаване на ромите.

През юли 2019 г. министър-председателите на държавите от Западните Балкани приеха Декларацията за интегриране на ромите⁹, с която се ангажираха до присъединяването към ЕС да постигнат осезаем напредък по отношение на образованието, заетостта, здравеопазването, жилищното настаняване, гражданската регистрация и борбата с дискриминацията.

През септември 2019 г. Комисията прие Доклада за 2019 г. относно изпълнението на националните стратегии за интегриране на ромите¹⁰.

Европа все още е много далеч от постигането на равенство за своето ромско население. Днес маргинализацията на ромите все още не е преодоляна, а много от живеещите на континента около 10—12 милиона роми¹¹ в ежедневието си продължават да се сблъскват с дискриминация, антициганизъм и социално-икономическо изключване. Тези явления са взаимосвързани. Докато има дискриминация, няма равенство, а ефективната борба с дискриминацията е невъзможна без борба с антициганизма и подобряване на социално-икономическото приобщаване и участие на ромското население. Потенциалът на ромските деца е възпрепятстван от това, че твърде много от тях не се ползват с равен достъп до образование вследствие на бедност, изключване и дискриминация.

Според наличните данни, събрани от Агенцията на ЕС за основните права през 2011, 2016 и 2019 г., като цяло **напредъкът в интеграцията на ромите** от 2011 г. насам е **ограничен** макар между отделните области на политиката и между отделните държави да се наблюдават съществени разлики¹². Най-голям напредък е постигнат в областта на образованието (където преждевременното напускане на училище е намаляло, участието в образование, грижи и обучение в ранна детска възраст се е подобрило, но сегрегацията се е увеличила). Въпреки намаляването на риска от бедност сред ромите и подобряването на оценката им за собственото здравословно състояние, здравето осигуряване сред тях остава ограничено. Не се наблюдава статистически значимо подобрение в достъпа до заетост, а делът на младите роми, които не са заети с работа, учене или обучение, дори се е увеличил. Положението с жилищното настаняване остава сложно и е едно от най-големите предизвикателства, пред които е изправена ромската общност в Европейския съюз и извън него. Антициганизмът продължава да буди сериозно безпокойство. Същевременно има известни признаци за леко намаляване на случаите на дискриминация сред ромите при достъпа до някои видове услуги. На основание на Директива 2000/43/ЕО на Съвета от 29 юни 2000 г. относно прилагане на принципа на равно третиране на лица без разлика на расата или етническия произход („Директивата за равенството между расите“)¹³ Комисията започна производства за

⁹ [Декларация на партньорите от Западните Балкани за интегриране на ромите](#) в рамките на процеса на разширяване на ЕС, приета на Срещата на ръководителите по време на Срещата на високо равнище относно Западните Балкани от поредицата от срещи в рамките на Берлинския процес в Познан на 5 юли 2019 г.

¹⁰ COM(2019) 406 final, придружен от SWD(2019) 320 final.

¹¹ Вж. [приблизителните оценки на Съвета на Европа за 2012 г.](#)

¹² Доклад относно оценката на Рамката на ЕС за национални стратегии за интегриране на ромите до 2020 г. ([COM\(2018\) 785 final](#)).

¹³ [ОВ L 180, 19.7.2000 г., стр. 22.](#)

установяване на нарушение срещу три държави поради училищна сегрегация на ромските деца¹⁴.

Пандемията от COVID-19 показва, че изключените и маргинализирани ромски общности са изложени в изключително голяма степен както на краткосрочни отрицателни последици за здравето, така и на средносрочни социално-икономически въздействия. Ромските деца, живеещи в маргинализирани общности, са сред най-тежко засегнатите от пандемията. За твърде много ромски деца, живеещи в домакинства без ИТ оборудване или електричество, дистанционното обучение се оказва невъзможно. Кризата разкри и **спешната необходимост от по-ефективни ответни действия на политиката на европейско равнище.**

Продължаващите неравенства и системното неравностойно положение водят до загуба на човешки капитал и ресурси за икономиките в Европа. Неравностойното положение на ромското население **оказва въздействие върху икономиката и обществата в Европа.** В държавите с по-голям дял на ромското население тази група представлява все по-голяма част от децата в училищна възраст и от бъдещата работна сила. Напредъкът в **социално-икономическото приобщаване** на ромите има потенциала да намали недостига на работна ръка и умения на фона на неблагоприятното демографско развитие, да ограничи социалните разходи и **да бъде от полза за икономиката.** Инвестициите в по-добро образование и повишаване на квалификацията на работна сила която досега е била изключена, могат да повлияят положително на ръста на производителността. Европейският съюз трябва да **се бори с неравенствата** по-ефикасно, като гарантира, че ромите могат да използват пълноценно системите за социална закрила и да създаде възможности за ромите да разгърнат своя потенциал и да допринасят за икономиката и обществото като цяло, което ще доведе до по-добри социални и икономически резултати за всички. **Настоящото предложение, в съчетание със Съобщението, което Комисията приема едновременно с него, има потенциал да доведе до преодоляване на неравенствата, засягащи ромското население, и до постигането на по-добри социални резултати за всички.**

В предложението за препоръка се прави обзор на мерките, докладвани от държавите членки от 2016 г. насам в съответствие с Препоръката на Съвета от 2013 г., като те се преразглеждат и разширяват. Целта е инструментът от 2013 г. да бъде обновен и заменен, като се дадат по-солидни насоки на държавите членки и се потвърди техният дългосрочен ангажимент за справяне с трайните проблеми и предизвикателства, пред които е изправена ромската общност и които биха могли да се изострят поради пандемията от COVID-19 и последиците от нея.

Препоръката допълва Съобщението Двете инициативи съставляват Стратегическата рамка на ЕС за ромите до 2030 г., която е проектирана така, че да включва извлечените поуки от предходната рамка на ЕС за национални стратегии за интегриране на ромите до 2020 г. по отношение на областите на намеса, целите за наблюдение и докладване, междусекторната координация, финансирането и участието на различните заинтересовани страни.

Предложението е разделено на пет глави:

1. глава относно три хоризонтални цели, насочени към предотвратяване и борба с дискриминацията чрез насърчаване на: i. равенството, ii. приобщаването и iii. участието на ромите;

¹⁴ Чешката република, Унгария и Словакия.

2. глава, посветена на четири секторни цели: образование, заетост, здравни и социални услуги, жилищно настаняване и основни услуги;
3. глава относно партньорствата и институционалния капацитет;
4. глава относно финансирането;
5. глава относно наблюдението и докладването.

Предложението е изработено така, че да осигурява синергии с новите инициативи, разработвани на европейско равнище за периода до 2030 г., и с фондовете на Съюза, за по-добро прилагане на национално, регионално и местно равнище.

- **Съгласуваност с действащите разпоредби в тази област на политиката**

Препоръката е съгласувана със съществуващите разпоредби в областта на равенството. Тя се основава на Рамката на ЕС за национални стратегии за интегриране на ромите, чийто срок на действие изтича през 2020 г., и в пълна степен отразява констатациите от оценката. С тази препоръка се обновява и заменя Препоръката на Съвета от 2013 г. относно ефективни мерки за интегриране на ромите в държавите членки с цел на държавите членки да бъдат предоставени по-уместни и ефикасни насоки за ускоряване на напредъка към равенство, приобщаване и участие на ромите през следващите 10 години.

Предложението съответства на законодателството на ЕС в областта на равенството и предвижда ефективното му прилагане. Това включва по-специално Директивата за расовото равенство, с която се забранява дискриминацията въз основа на расов или етнически произход в областта на заетостта, социалната закрила, социалните придобивки, образованието и достъпа до и предоставянето на стоки и услуги, които са на разположение на обществеността¹⁵. Предложението е в съответствие също така с Препоръка (ЕС) 2018/951 на Комисията¹⁶ за установяване на стандарти за ефективно и независимо функциониране на органи за насърчаване на равното третиране („органи по въпросите на равенството“), създадени съгласно Директивата за расовото равенство¹⁷. То съответства също на Хартата на основните права на ЕС, с която се забранява дискриминацията на каквото и да е основание, включително раса и етнически произход¹⁸. Наред с това, Рамково решение 2008/913/ПВР на Съвета е предназначено за борба с определени форми и прояви на расизъм и ксенофобия посредством наказателното право¹⁹.

Настоящото предложение има за цел да се осигури изпълнението на **Европейския стълб на социалните права** чрез консолидиране на принцип 3 „равни възможности“ и предвид неговата важност за някои от другите принципи. То е вдъхновено също от Програмата на ООН до 2030 г. и **целите за устойчиво развитие (ЦУР) на ООН**.

¹⁵ Директива 2000/43/ЕО на Съвета от 29 юни 2000 г. относно прилагане на принципа на равно третиране на лица без разлика на расата или етническия произход („Директива за расово равенство“) ([ОБ L 180, 19.7.2000 г., стр. 22](#)).

¹⁶ Препоръка (ЕС) 2018/951 на Комисията от 22 юни 2018 г. относно стандартите за органите по въпросите на равенството ([ОБ L 167, 4.7.2018 г., стр. 28](#)).

¹⁷ Член 13 от Директива 2000/43/ЕО на Съвета, ([ОБ L 180, 19.7.2000 г., стр. 22](#)).

¹⁸ [ОБ С 303, 14.12.2007 г., стр. 17](#).

¹⁹ Рамково решение 2008/913/ПВР на Съвета от 28 ноември 2008 г. относно борбата с определени форми и прояви на расизъм и ксенофобия посредством наказателното право ([ОБ L 328, 6.12.2008 г., стр. 55](#)).

Предложението съответства на неотдавнашните стратегии в областта на равенството, например Стратегията за равенство между половете за периода 2020—2025 г.²⁰, Плана за действие на ЕС за борба с расизма за периода 2020—2025 г.²¹ и предстоящата стратегия за равенство на ЛГБТИ+, в която се разгледа особеното положение на жените от ромски произход и на ромите от групата на ЛГБТИ+, както и Стратегията на ЕС за правата на жертвите²².

- **Съгласуваност с други политики на Съюза**

Предложението е в съответствие с други политики на ЕС и по-специално с **Европейския стълб на социалните права**, чиято цел е да се подобри социалната справедливост без оглед на пол, расов или етнически произход, вероизповедание или убеждения, увреждания, възраст или сексуална ориентация. То е част от конкретните инициативи за изпълнението на Европейския стълб на социалните права и съответства на други подобни инициативи, например подсилена гаранция за младежта²³, бъдещата гаранция за децата и предстоящия план за действие за прилагане на Стълба. Предложението допринася за прилагането на Плана за действие на ЕС за борба с расизма за периода 2020—2025 г.²⁴ и е в съответствие с **Директива 2012/29/ЕС**, в която се установяват минимални стандарти за правата, подкрепата и защитата на жертвите на престъпления²⁵ и се отделя особено внимание на жертвите на престъпления, подбудени от предразсъдъци или дискриминация. Специфичните нужди на ромите вече са обхванати в новата стратегия на ЕС за правата на жертвите и ще бъдат включени в Стратегията за прилагане на Хартата на основните права на ЕС, която предстои да бъде приета. Предложението е в съответствие и с правната рамка и рамката за политиката на ЕС за борба с **трафика на хора**²⁶. Предложението е съгласувано също така и с **Директивата за аудиовизуалните медийни услуги**²⁷, в която са въведени изисквания за защита на потребителите на аудиовизуални медийни услуги и платформи за споделяне на видеоклипове от подбуждане към насилие или омраза, както и от дискриминационни аудиовизуални търговски съобщения. Освен това съгласно Директивата платформите за споделяне на видеоклипове са длъжни да предприемат необходимите мерки, за да защитят потребителите от расистко и ксенофобско съдържание.

Освен това с предложението се осигурява съгласуваност между подкрепата в рамките на политиката на ЕС, от една страна, и правните и финансови инструменти, които могат да се мобилизират и насочат към равенството и приобщаването на ромите, от друга

²⁰ [COM\(2020\) 152 final](#).

²¹ COM(2020) 565 final.

²² [COM\(2020\) 258 final](#).

²³ COM(2020) 277 final.

²⁴ COM(2020) 565 final.

²⁵ Директива 2012/29/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 г. за установяване на минимални стандарти за правата, подкрепата и защитата на жертвите на престъпления и за замяна на Рамково решение 2001/220/ПВР ([ОВ L 315, 14.11.2012 г., стр. 57](#)).

²⁶ Директива 2011/36/ЕС за предотвратяване и борба с трафика на хора и защитата на жертвите от него и за замяна на Рамково решение 2002/629/ПВР на Съвета (ОВ L 101, 15.4.2011 г., стр. 1) и Съобщение от 2017 г. „Докладване за последващите действия във връзка със Стратегията на ЕС за премахване на трафика на хора и набелязване на допълнителни конкретни действия“ (COM(2017) 728).

²⁷ Директива (ЕС) 2018/1808 на Европейския парламент и на Съвета от 14 ноември 2018 г. за изменение на Директива 2010/13/ЕС за координирането на някои разпоредби, установени в закони, подзаконови и административни актове на държавите членки, отнасящи се до предоставянето на аудиовизуални медийни услуги (Директива за аудиовизуалните медийни услуги), предвид променящите се пазарни условия ([ОВ L 303, 28.11.2018 г., стр. 69—92](#)).

страна, например NextGenerationEU, включително Механизма за възстановяване и устойчивост и фондовете на ЕС.

2. ПРАВНО ОСНОВАНИЕ, СУБСИДИАРНОСТ И ПРОПОРЦИОНАЛНОСТ

• Правно основание

Член 292 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС), съгласно който Съветът приема препоръки по предложение на Комисията, във връзка с **член 19, параграф 1** от ДФЕС, който предвижда предприемането на целесъобразни действия за борба с дискриминацията, основана на пола, расата или етническия произход, религията или убежденията, наличието на физическо или умствено увреждане, възрастта или сексуалната ориентация.

Други приложими правни разпоредби включват:

- **член 2** от Договора за Европейския съюз, който гласи, че Съюзът се основава на ценностите на зачитане на човешкото достойнство, на свободата, демокрацията, равенството, правовата държава, както и на зачитането на правата на човека, включително правата на лицата, които принадлежат към малцинства. Тези ценности са общи за държавите членки в общество, чиито характеристики са плурализмът, недискриминацията, толерантността, справедливостта, солидарността и равенството между жените и мъжете;
- **член 3, параграф 3, втора алинея** от Договора за Европейския съюз, съгласно която се изисква Съюзът да се бори срещу социалното изключване и дискриминацията и да насърчава защитата на правата на детето;
- **член 10** от Договора за функционирането на Европейския съюз, който предвижда, че при определянето и осъществяването на своите политики и дейности Съюзът се стреми да се бори срещу всякаква форма на дискриминация, основана на пол, раса или етническа принадлежност, религия или убеждения, увреждане, възраст или сексуална ориентация;
- **член 8** от Договора за функционирането на Европейския съюз, който предвижда, че във всички свои дейности Съюзът полага усилия за премахването на неравенствата и за насърчване на равенството между жените и мъжете; **съгласно член 157, параграф 3** от Договора за функционирането на Европейския съюз Европейският парламент и Съветът приемат мерки, които осигуряват прилагането на принципа за равни възможности и равно третиране на мъжете и жените в областта на заетостта и труда, включително и на принципа за равно заплащане за равен труд или труд с равна стойност;
- **член 21** от Хартата на основните права на Европейския съюз, който забранява всяка форма на дискриминация, основана по-специално на пол, раса, етнически произход, религия или убеждения, увреждане, възраст или сексуална ориентация. Член 23 от Хартата утвърждава правото на равенство между жените и мъжете във всички области, включително заетостта, труда и възнаграждението. Член 26 предвижда признаване и зачитане на правото на хората с увреждания да се ползват от мерки, които осигуряват тяхната автономност, социалната и професионалната им интеграция и участието им в живота на общността. Освен това равенството на всички хора пред закона е залегнало в член 20 от Хартата на основните права на Европейския съюз.

- **Субсидиарност (при неизключителна компетентност)**

Основополагащите общи ценности, сред които равенството и зачитането на основните права, както и общите цели, например за икономически просперитет, социално сближаване и солидарност между държавите членки, налагат Съюзът да играе роля в политиките за постигане на равенство и приобщаване на ромите. Освен това транснационалната мобилност на ромите между държавите в ЕС заедно със свободата на движение и миграцията на роми от трети държави превръща приобщаването на ромите в съвместна цел за ЕС като цяло.

С предложението се осигурява дълготрайната добавена стойност на действията на равнището на ЕС. **Оценката на Рамката на ЕС показва, че тя е имала положителна европейска добавена стойност**, като е довела до включването на въпросите за приобщаването на ромите в програмите на ЕС и на отделните държави, до създаването на структури и повишаването на съгласуваността между инструментите на политиката и правните и финансовите инструменти на ЕС, които бяха мобилизирани и приспособени за насърчаване на приобщаването на ромите. С предложението ще се затвърди политическият ангажимент и ще се засили вниманието към равенството и приобщаването на ромите в държавите от ЕС. Понастоящем има малка вероятност постигнатото с Рамката на ЕС да се запази след 2020 г., ако подкрепата на ЕС не продължи. Необходимо е засилване на усилията на национално равнище, както и още време за консолидиране на работните структури, за допълнително приспособяване и мобилизиране на други инструменти на политиката и правни и финансови инструменти и за по-ефективно наблюдение на въздействието на политиките. Предложението е разработено също така, че да се намали разпокъсаността в прилагането на национално равнище — една от слабостите, установени при оценката на Рамката на ЕС.

Добавената стойност на действията, предприемани на равнище ЕС, придобива още по-важно значение предвид предизвикателствата, свързани с кризата, предизвикана от COVID-19, и произтичащи от нея. Много от ромските общности пострадаха в непропорционално голяма степен поради като цяло ограничения достъп до основна санитарно-хигиенна инфраструктура, затруднения достъп до чиста вода и здравни услуги, високата степен на икономическа несигурност, пренаселените домакинства, както и сегрегацията и пренаселеността на поселенията и лагерите. Необходими са действия на равнището на ЕС, за да се гарантира, че хората в най-уязвимо положение не понесат непропорционално голяма част от тежестта на пандемията, и да се предотврати задълбочаването на съществуващите неравенства.

- **Пропорционалност**

Предложението е в пълно съответствие с принципа на пропорционалност. Държавите членки се сблъскват с предизвикателства в усилията си да осигурят равенство, приобщаване и участие на ромите. Тези предизвикателства обаче се различават както по своята тежест (в зависимост от числеността на ромското население и дела му от общото население, а също и от цялостния икономически контекст и наследените последици от досегашното изключване и дискриминация), така и по своите особености (например транснационална мобилност, миграция или проблеми, свързани с гражданските документи).

Предложението се основава на Съобщението, с което се определя обща рамка на ЕС, предвиждаща съвместни **минимални** ангажименти за всички държави членки, които се допълват от различна степен на допълнителен политически ангажимент в зависимост от **конкретното положение** на отделните държави и различните предизвикателства за

ромите, които живеят на тяхната територия. Предложените действия са изцяло съобразени с практиките на държавите членки и многообразието на националните стратегически рамки.

С цел измерване на напредъка, Комисията, с подкрепата на Агенцията на ЕС за основните права, създаде Работна група за изработване на показатели за интеграцията на ромите и за докладване по въпросите, свързани с ромите, чиято дейност ще допълва усилията на държавите членки. Работната група предложи набор от показатели за равенство, приобщаване и участие на ромите²⁸, разработен при пълно зачитане на специфичната ситуация в отделните държави. Наборът от общи показатели дава на държавите възможността да избират приложимите качествени и/или количествени показатели за измерване на напредъка. Същевременно, с изискването държавите да изберат качествени и/или количествени национални цели за постигане на целите на равнището на ЕС, с предложението се осигурява избягване на прекомерната разпокъсаност и се цели увеличаване на **ангажмента** на държавите с постигането на напредък в осигуряването на равенство, приобщаване и участие на ромите.

Оценката на пропорционалността беше също сред решаващите фактори при избора на инструмент.

- **Избор на инструмент**

Избраният инструмент е предложение за препоръка на Съвета, което съответства на принципите на субсидиарност и пропорционалност. В предложението за препоръка се съдържат насоки за това как държавите членки да ускорят напредъка към постигане на равенство, приобщаване и участие на ромите. Предложението се представя заедно с новото съобщение, озаглавено „Стратегическа рамка на ЕС за равенство, приобщаване и участие на ромите“. Целта е държавите членки, Комисията и всички заинтересовани страни да работят заедно, съгласувано и последователно за постигане на общите цели.

Като правен инструмент предложението представлява израз на ангажираността на държавите членки с мерките, набелязани в тази препоръка, и предоставя солидна политическа основа за сътрудничество в тази област на европейско равнище, при пълно зачитане на компетентността на държавите членки. С приемането си предложението ще замени Препоръката на Съвета от 9 декември 2013 г. относно ефективни мерки за интегриране на ромите.

Настоящата инициатива дава знак за подновен и засилен ангажимент на държавите членки да подобрят националните стратегически рамки за равенство, приобщаване и участие на ромите, да подсилат националните звена за контакт по въпросите на ромите и да продължат съгласуваното докладване пред Комисията и наблюдението от нейна страна. Следователно Препоръката предоставя отговор на необходимостта от действия на равнище ЕС, като същевременно се вземат под внимание разликите между отделните държави по отношение на положението на ромите. Препоръката позволява на ЕС да преследва общи цели, като същевременно предоставя на държавите членки известна гъвкавост по отношение на постигането на техните качествени и/или количествени цели в зависимост от изходната им ситуация, история и настоящи практики.

²⁸ Вж. приложение 2 към Съобщението

3. РЕЗУЛТАТИ ОТ ПОСЛЕДВАЩИТЕ ОЦЕНКИ, КОНСУЛТАЦИИТЕ СЪС ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ И ОЦЕНКИТЕ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО

• Последващи оценки/проверки за пригодност на действащото законодателство

В съответствие със Заключенията на Съвета от 8 декември 2016 г.²⁹ Комисията извърши задълбочена оценка на Рамката, през декември 2018 г. при доклад³⁰ относно оценката и публикува работен документ на службите на Комисията относно оценката³¹.

Предмет на оценката, която обхваща периода 2011—2017 г., бяха релевантността, съгласуваността, ефикасността, ефективността, координираността, справедливостта, устойчивостта и европейската добавена стойност на Рамката. Оценката бе извършена въз основа на:

- широкообхватен преглед на вторична литература, доклади и бази данни;
- задълбочени изследвания за отделни държави;
- интервюта със заинтересовани страни в 16 държави — членки на ЕС;
- интервюта на равнището на ЕС и в три държави, обхванати от процеса на разширяване;
- открита обществена консултация;
- проучване сред неправителствени организации;
- данни от проучване, проведено през 2016 г. от Агенцията на ЕС за основните права (EU-MIDIS II); и
- семинар за валидиране.

В оценката се заключава, че четирите приоритетни области (заетост, образование, здравеопазване и жилищно настаняване) продължават да бъдат от ключово значение за равенството и приобщаването на ромите. В допълнение, в оценката се подчертава, че конкретната цел за недискриминация следва да се основава на подход на приобщаване, като в същото време изпълнението ѝ се съсредоточава върху антициганизма, предотвратяването на дискриминацията и борбата с нея.

Според оценката Рамката е имала положителна европейска добавена стойност, като е довела до включването на въпросите за приобщаването на ромите в програмите на ЕС и на отделните държави, до създаването на структури и до повишаването на съгласуваността на инструментите на политиката, правните и финансовите инструменти на ЕС, които са били мобилизирани и приспособени за приобщаването на ромите.

В оценката се отбелязва, че Рамката е позволила на държавите членки да адаптират своите цели към конкретния национален контекст. Макар по този начин държавите да са имали имат възможност да приспособят своя подход по целесъобразност,

²⁹ Заключения на Съвета по заетост, социална политика, здравеопазване и потребителски въпроси от 8 декември 2016 г. *Ускоряване на процеса на интеграция на ромите* (15406/16). В Заключенията на Съвета Комисията се призовава да „направи междинна оценка на Рамката на ЕС за национални стратегии за интегриране на ромите до 2020 г. и да предложи стратегия за интегриране на ромите за периода след 2020 г., като включи в нея предложение за преразглеждане на Препоръката на Съвета“.

³⁰ COM(2018) 785 final.

³¹ SWD(2018) 480 final.

същевременно това е довело до разпокъсано прилагане, намалена ефективност и ограничен напредък към постигане на целите на ЕС за интегриране на ромите.

Друго заключение от оценката е, че капацитетът на Рамката да обхване многообразието на ромското население е бил ограничен. В нея е било обърнато твърде малко внимание на необходимостта от целенасочени действия за конкретни групи сред ромите (жени, младежи и деца и роми с номадски начин на живот в ЕС).

Накрая, в оценката се констатира, че макар да са налице механизми за управление на равнището на ЕС и на национално равнище, тяхното функциониране все още е ограничена. Положени са усилия за подобряване на участието на гражданското общество, но възможностите за ефективно включване на ромите в политическия живот и на всички етапи от процеса на разработване на политики продължават да бъдат недостатъчни.

В доклада на Комисията относно задълбочената оценка се заключава, че „оценката [...] показва, че с нея е поставено началото на процес, който — въпреки многобройните ограничения и като се имат предвид мащабите на задачата — е довел до положителни резултати и първоначална промяна в тенденциите“. Макар в него да се изтъква, че „през първоначалната фаза бяха постигнати някои осезаеми, макар и недостатъчни резултати“, е подчертана и необходимостта „целият процес да бъде укрепен и да стане по-целенасочен, като се постави акцент върху по-голямата политическа ангажираност, въвеждането на конкретни измерими цели и строг мониторинг, както и върху по-ефективното изпълнение, подкрепено с достатъчно финансиране и системи за основано на участието управление.“

- **Консултации със заинтересованите страни**

За оценяването на Рамката на ЕС³² бяха необходими широкообхватни консултации, някои от които включваха многобройни въпроси, насочени към бъдещето. Резултатите от тези консултации бяха използвани при подготовката на инициативата. Допълнителните консултации относно инициативата допълниха вече проведените консултации, извършени в контекста на оценката³³, като обхващат и целите им бяха съобразени с оставащите нужди от данни.

Бяха проведени целенасочени консултации за събиране на мнения и съвети по ключови тематични аспекти, например различните варианти на политиката, начините за борба с антициганизма, осигуряването на участието на ромите и многообразието в инициативата, както и начините за подобряване на наблюдението и измерването на напредъка чрез показатели и цели. В Работния документ на службите на Комисията³⁴, публикуван едновременно със Съобщението, в което се излагат стратегическата рамка и настоящото предложение, са описани подробно дейностите за консултиране, участвалите заинтересовани страни и как становищата им са отразени в новата инициатива.

³² За преглед на тези дейности вж. [SWD\(2018\) 480 final](#), приложение 2.

³³ Оценката се основава на широкообхватен преглед на вторична литература, доклади и бази данни, интервюта със заинтересовани страни в 16 държави — членки на ЕС, интервюта на равнището на ЕС, както и в три държави, обхванати от процеса на разширяване, открита обществена консултация, проучване сред неправителствени организации, данни от проучване, проведено през 2016 г. от FRA (EU-MIDIS II), и семинар за валидиране.

³⁴ SWD(2020) 530 final, вж. Приложение 1.

- **Събиране и използване на експертни становища**

Предложението се основава на Доклада на Комисията относно оценката на Рамката на ЕС³⁵, Работния документ за службите на Комисията относно оценката³⁶ и подробното спомагателно външно проучване, проведено от ICF/Milieu³⁷, на което оценката се основава.

Резултатите от проучванията, проведени от Агенцията на ЕС за основните права през 2011, 2016 и 2019 г. в съответно единадесет, девет и пет допълнителни държави членки, продължават да са от значение за предложението.

Информацията относно изпълнението на стратегиите на национално равнище в ЕС, предоставяна от националните звена за контакт по въпросите на ромите от 2016 г. насам, беше събрана в Доклада на Комисията от септември 2019 г. относно напредъка към интегриране на ромите³⁸. Тази информация беше допълнена с информация от гражданското общество в контекста на пилотния проект на Европейския парламент „Roma Civil Monitor“, 2017—2020 г.³⁹

Допълнителни доказателства и данни бяха извлечени от резултатите от проучване на Евробарометър относно възприетията за дискриминация срещу ромите⁴⁰ и от външни експертни проучвания, съсредоточени върху намирането на практически решения на нуждата да бъдат взети предвид по-ефективно многообразието сред ромите, борбата срещу антициганизма и участието на ромите⁴¹.

За изготвянето на предложението беше полезно и тясното сътрудничество с Агенцията на ЕС за основните права във връзка с механизмите за наблюдение, включително разработването на показатели за резултатите и процесите⁴².

- **Оценка на въздействието**

С предлагания инструмент — препоръка на Съвета — се дават насоки за прилагането на стратегическите рамки за ромите, като същевременно на държавите членки се предоставя гъвкавост при планирането и изпълнението на мерките. Следователно оценка на въздействието не е необходима.

Очакваното въздействие до голяма степен зависи от степента на ангажираност с равенството и приобщаването на ромите, която държавите членки са съгласни да възприемат, т.е. От това колко голяма ще бъде амбицията, отразена в Препоръката на Съвета, след като бъде приета, и в изработените впоследствие национални стратегически рамки⁴³. Освен това — наред с общите предизвикателства пред количественото и паричното измерване на равенството, недискриминацията и

³⁵ COM(2018) 785 final.

³⁶ SWD(2018) 480 final.

³⁷ Външното спомагателно проучване е на разположение [тук](#).

³⁸ Доклад относно изпълнението на националните стратегии за интегриране на ромите (COM(2019) 406 final), придружен от Работен документ на службите на Комисията относно мерките за приобщаване на ромите, докладвани съгласно Рамката на ЕС (SWD(2019)320 final).

³⁹ За повече подробности относно проекта вж. [тук](#).

⁴⁰ Специално проучване на Евробарометър [№ 493](#) относно дискриминацията в ЕС (първите резултати бяха оповестени през септември 2019 г.).

⁴¹ Докладите по тези теми бяха завършени през февруари 2020 г. и са публикувани [тук](#).

⁴² Приложение 2 към COM(2020) 620 final и [Рамка за наблюдение за стратегическа рамка на ЕС за равенство, приобщаване и участие на ромите — цели и показатели](#).

⁴³ Вж. Работния документ на службите на Комисията, публикуван едновременно с настоящото предложение (SWD(2020) 530 final).

зачитането на основните права — извършването на оценка на въздействието в областта на равенството и приобщаването на ромите е свързано със сериозни пречки по отношение на събирането на етнически данни в някои държави членки.

Всеобхватният работен документ на службите на Комисията⁴⁴ включва преглед на основните поуки от структурата и прилагането на Рамката на ЕС до 2020 г. Той се основава на годишните доклади на Комисията, на няколко оценки и проучвания на равнището на ЕС, на експертни доклади, на алтернативни доклади на гражданското общество, както и на отзиви, получени по време на целенасочените консултации със заинтересовани страни от национален и международен мащаб.

- **Пригодност и опростяване на законодателството**

Не е приложимо.

- **Основни права**

Предложението има положително въздействие върху защитата на основните права. То ще подобри прилагането на Хартата на основните права на ЕС и особено член 21 от нея, с който се забранява дискриминацията на каквото и да било основание, включително раса и етнически произход⁴⁵.

4. ОТРАЖЕНИЕ ВЪРХУ БЮДЖЕТА

Настоящата препоръка няма финансово отражение върху бюджета на ЕС.

5. ДРУГИ ЕЛЕМЕНТИ

- **Планове за изпълнение и механизми за мониторинг, оценка и докладване**

Подходът на предложението е общ, но диференциран. С предложението се предоставят насоки на държавите членки за създаването на по-ефективни национални стратегически рамки при отчитане на специфичните за отделните държави предизвикателства, свързани с равенството, приобщаването и участието на ромите. С цел подобряване на наблюдението на напредъка, в предложението държавите членки се приканват да използват обща рамка от показатели за равенство, приобщаване и участие на ромите. Тази рамка бе изработена от Работна група за изработване на показатели за равенство, приобщаване и участие на ромите за периода след 2020 г., координирана от Агенцията на ЕС за основните права, по искане на Комисията. Рамката с показатели предлага съпоставими, солидни и уместни показатели, които позволяват да се следи напредъкът и да се оценяват резултатите от националните стратегически рамки за ромите. Тя включва **показатели за процесите**, които се отнасят за мерките (включително политики, програми и проекти), и **показатели за резултатите**, с които се измерва напредъкът към постигането на целите въз основа на статистически данни, които могат да бъдат получени от преброявания на населението, административни данни и/или данни от проучвания. Наборът от количествени и качествени показатели позволява да бъдат отчетени обстоятелствата в отделните държави и наличната база от данни.

В таблицата по-долу е обобщен предвижданият цикъл на наблюдение, докладване и оценка:

⁴⁴ SWD(2020) 530 final.

⁴⁵ Разяснения относно Хартата на основните права ([ОБ С 303/17, 14.12.2007 г., стр. 17](#)).

Редовни проучвания (FRA)	Доклади от НЗКВП	Доклад относно използването на средства от ЕС	Граждански мониторинг	Мониторингови доклади на Комисията	Оценки и предложения за бъдещата политика
Събиране на данни: 2020 г. Резултати: 2021 г.	Национални стратегически рамки: 2021 г.		Първи кръг национални граждански доклади: пролетта на 2022 г.	Доклад на Комисията относно националните стратегически рамки: есента на 2022 г.	
	Национални доклади относно изпълнението: 2023 г.		Втори кръг национални граждански доклади: пролетта на 2024 г.	Доклад на Комисията относно изпълнението: есента на 2024 г.	
Събиране на данни: 2024 г. Резултати: 2025 г.		Доклад относно междинните цели по показателите за резултатите: 2024 г.			Задълбочена оценка на Стратегическата рамка на ЕС за ромите
	Национални доклади относно изпълнението 2025 г.		Трети кръг граждански доклади: пролетта на 2026 г.	Доклад на Комисията относно изпълнението: есента на 2026 г.	
Събиране на данни: 2028 г. Резултати: 2029 г.	Национални доклади относно изпълнението: 2027 г.	Доклад относно целите на показателите за резултатите: 2029 г.	Четвърти кръг граждански доклади: пролетта на 2028 г.	Доклад на Комисията относно изпълнението: есента на 2028 г.	
	Национални доклади относно изпълнението: 2029 г.				Последващо предложение на Комисията: 2030 г. Последваща оценка

- **Обяснителни документи (за директивите)**

Не е приложимо.

- **Подробно разяснение на отделните разпоредби на предложението**

В параграфи 1—4 са обхванати хоризонталните цели за равенство, приобщаване и участие и се предлагат мерки за засилване на напредъка в тези области.

В параграфи 5—10 се обръща внимание на секторните цели, а именно осигуряване на ефективен, равен достъп на ромите до приобщаваща система на обществено образование, качествена и устойчива заетост, качествени здравни и социални услуги, подходящо, несегрегирано жилищно настаняване и основни услуги.

Параграфи 11—27 засягат необходимостта от укрепване на партньорствата и институционалния капацитет на множеството заинтересовани страни, които следва да участват в тази междусекторна област на действие.

В параграфи 11—13 се препоръчва държавите членки да гарантират, че националните звена за контакт по въпросите на ромите разполагат със средствата и правомощията, които са им необходими, за да могат да координират ефективно прилагането на националните политики за равенство, приобщаване и участие на ромите.

В параграфи 14 и 15 на държавите членки се препоръчва да засилят участието на органите в насърчаването на равното третиране, както и да подпомогнат тяхната независимост и тяхното сътрудничество с всички съответни участници.

В параграфи 16—20 държавите членки се призовават допълнително да мобилизират и подкрепят органите на местно и регионално равнище с цел подобряване на изпълнението на националната стратегическа рамка за равенство, приобщаване и участие на ромите.

Параграфи 21—27 се съсредоточават върху сътрудничеството с гражданското общество и неговото участие.

В параграфи 28—34 се разглеждат начини за по-ефективно използване на европейското и националното финансиране.

В параграфи 35—39 се преразглеждат механизмите за наблюдение и докладване, като целта е да се намали административната тежест на докладването и да се предвиди по-силна подкрепа от страна на Комисията и Агенцията на ЕС за основните права чрез използването на общ набор от показатели за процесите и показатели за резултатите за проследяване на напредъка в постигането на целите и водещите цели на ЕС.

Предложение за

ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА

относно равенството, приобщаването и участието на ромите

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 292 във връзка с член 19, параграф 1 от него,

като взе предвид предложението на Европейската комисия,

като има предвид, че:

- (1) С Директива 2000/43/ЕО на Съвета⁴⁶ се установява рамка за борба с дискриминацията, основана на расовия или етническия произход, в целия Съюз в областта на заетостта, образованието, социалната закрила (включително социалната сигурност и здравеопазването), социалните придобивки и достъпа до и предоставянето на стоки и услуги, в т.ч. жилищното настаняване. Целта на настоящата препоръка е да се подпомогне ефективното изпълнение на тази директива.
- (2) Рамково решение 2008/913/ПВР на Съвета⁴⁷ задължава държавите членки да инкриминират публичното подбуждане към насилие или омраза въз основа на раса, цвят на кожата, религия, произход, национална или етническа принадлежност и да гарантират, че расистките и ксенофобските мотиви се разглеждат като утежняващо обстоятелство или, при невъзможност, могат да бъдат взети под внимание от съдилищата при определяне на размера на санкциите. Настоящата препоръка има за цел да засили борбата срещу изказванията, проповядващи вражда и омраза, престъпленията от омраза и насилието, насочени срещу ромите. В съответствие с Директива 2012/29/ЕС на Европейския парламент и на Съвета⁴⁸ за установяване на минимални стандарти за правата, подкрепата и защитата на жертвите на престъпления Препоръката има за цел също така да насърчи оказването на подкрепа на ромите — жертви на такива престъпления.
- (3) Европейският стълб на социалните права⁴⁹ съдържа редица принципи за подкрепа и повишаване на социалната справедливост без оглед на пол, расов или етнически произход, вероизповедание или убеждения, увреждания, възраст или

⁴⁶ Директива 2000/43/ЕО на Съвета от 29 юни 2000 г. относно прилагане на принципа на равно третиране на лица без разлика на расата или етническия произход ([ОВ L 180, 19.7.2000 г., стр. 22](#)).

⁴⁷ Рамково решение 2008/913/ПВР на Съвета от 28 ноември 2008 г. относно борбата с определени форми и прояви на расизъм и ксенофобия посредством наказателното право ([ОВ L 328, 6.12.2008 г., стр. 55](#)).

⁴⁸ Директива 2012/29/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 г. за установяване на минимални стандарти за правата, подкрепата и защитата на жертвите на престъпления и за замяна на Рамково решение 2001/220/ПВР ([ОВ L 315, 14.11.2012 г., стр. 57](#)).

⁴⁹ [Европейски стълб на социалните права](#).

сексуална ориентация. Целенасочените действия в подкрепа на групите, при които има висок риск от дискриминация или социално изключване, са от ключово значение за подпомагане на прилагането на принципите на Европейския стълб на социалните права. Настоящата препоръка ще допринесе също така за непрекъснатото развитие на равнопоставени и приобщаващи демократични общества в съответствие с Целите на ООН за устойчиво развитие⁵⁰.

- (4) Комисията представи предложения до Европейския парламент и до Съвета за регламенти за общоприложимите разпоредби за периода 2021—2027 г.⁵¹, за Европейския социален фонд⁵² и за Европейския фонд за регионално развитие и Кохезионния фонд⁵³. В тези предложения равенството и недискриминацията са упоменати като хоризонтални принципи, които следва да бъдат спазвани при изпълнението на фондовете. В Предложението за Европейския социален фонд+ държавите членки и Комисията се призовават изрично да гарантират равенството и недискриминацията⁵⁴ при изпълнението на програмите и се прави позоваване на насърчаването на социално-икономическата интеграция на гражданите на трети държави и приобщаването на маргинализирани общности като ромските⁵⁵, предпоставка за които е национална стратегическа рамка за ромите. В очакване на приемането на тези мерки настоящата препоръка има за цел установяването на изрична връзка между фондовете на Съюза⁵⁶, от една страна, и приоритетите на политиката за равенство, приобщаване и участие на ромите, от друга страна.
- (5) Съобщението на Комисията от 3 март 2010 г., озаглавено „Европа 2020: стратегия за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж“ (стратегията

⁵⁰ [Резолюция „Да преобразим света: Програмата до 2030 г. за устойчиво развитие](#), Организация на обединените нации, 2015 г.

⁵¹ Предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд+, Кохезионния фонд, Европейския фонд за морско дело и рибарство, както и финансови правила за тях и за фонд „Убежище и миграция“, фонд „Вътрешна сигурност“ и инструмента за управление на границите и визите („Предложение за Регламент за общоприложимите разпоредби“) ([COM\(2018\) 375 final](#), 29.5.2018 г.).

⁵² Предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета относно Европейския социален фонд плюс („Предложение за ЕСФ+“) ([COM\(2018\) 382 final](#), 30.5.2018 г.).

⁵³ Предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета относно Европейския фонд за регионално развитие и относно Кохезионния фонд („Предложение за ЕФРР и за Кохезионния фонд“) ([COM\(2018\) 372 final](#), 29.5.2018 г.).

⁵⁴ Член 6 от Предложението за ЕСФ+ ([COM\(2018\) 382 final](#)).

⁵⁵ Член 4, параграф 1, точка viii) от Предложението за ЕСФ+ ([COM\(2018\) 382 final](#)).

⁵⁶ Това включва средствата, предвидени и/или включени в: Предложение за Регламент за общоприложимите разпоредби ([COM\(2018\) 375 final](#)); Предложение за ЕСФ+ ([COM\(2018\) 382 final](#)); Предложение за ЕФРР и за Кохезионния фонд ([COM\(2018\)372 final](#)); Предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета за създаване на програмата InvestEU ([COM\(2020\) 403 final](#), 29.5.2020 г.); Предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета за създаване на Механизъм за възстановяване и устойчивост ([COM\(2020\) 408 final](#), 28.5.2020 г.); Предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета за създаване на програма „Права и ценности“ ([COM\(2018\) 383 final](#), 30.5.2018 г.); Предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета за създаване на „Еразъм“: програма на Съюза в областта на образованието, обучението, младежта и спорта и за отмяна на Регламент (ЕС) № 1288/2013 ([COM\(2018\) 367 final](#), 30.5.2018 г.); Предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета за създаване на програма за действията на Съюза в областта на здравето за периода 2021—2027 г. и за отмяна на Регламент (ЕС) № 282/2014 ([COM\(2020\) 405 final](#), 28.5.2020 г.).

„Европа 2020“), даде значителен импулс на борбата с бедността и социалното изключване чрез определянето на общи европейски цели за намаляване на бедността и социалното изключване и за повишаване на равнището на образование и на заетостта. Тези цели не могат да бъдат постигнати без да бъдат подобрили равенството, приобщаването и участието на гражданите с ромски произход, за което в настоящата препоръка са дадени конкретни насоки.

- (6) Съобщението на Комисията от 5 април 2011 г., озаглавено „Рамка на ЕС за национални стратегии за интегриране на ромите до 2020 г.“, с което държавите членки се насърчават да постигнат всеобхватен напредък в социалното и икономическото приобщаване на ромите и се определят цели в областите на образованието, заетостта, здравеопазването и жилищното настаняване, беше одобрено от Съвета на 19 май 2011 г. Въпреки ограниченията в първоначалния проект Рамката имаше важна европейска добавена стойност, върху която настоящата препоръка надгражда, *inter alia*, чрез интегриране на извлечените поуки от прилагането на Рамката.
- (7) Препоръката на Съвета от 9 декември 2013 г. относно ефективни мерки за интегриране на ромите в държавите членки⁵⁷ имаше за цел засилване на националните мерки за интегриране на ромите. В нея Съветът призовава държавите членки да информират Комисията ежегодно за всички мерки, предприети в съответствие с Препоръката, както и за постигнатия напредък по изпълнението на техните национални стратегии за интегриране на ромите (НСИР). Тази препоръка се основава на досегашния опит и в нея се преразглеждат досегашните мерки, като се разширява бъдещият им обхват.
- (8) В Заключенията на Съвета от 8 декември 2016 г., озаглавени „Ускоряване на процеса на интеграция на ромите“⁵⁸, Комисията бе призована да направи междинна оценка на Рамката на ЕС за национални стратегии за интегриране на ромите до 2020 г. и въз основа на тази оценка да предложи инициатива за периода след 2020 г. Макар че в оценката се отчита добавената стойност на Рамката, в тях се отбелязва, че ромите в Европа продължават да се сблъскват с дискриминация и социално-икономическо изключване.
- (9) Оценката и заключенията от нея, направени от Съвета, Европейския парламент и няколко общоевропейски и национални организации на гражданското общество⁵⁹, сочат, че е необходим подновен и засилен ангажимент за равенство и приобщаване на ромите. Този ангажимент следва да се съсредоточи по-

⁵⁷ [ОВ С 378, 24.12.2013 г., стр. 1.](#)

⁵⁸ Заключения на Съвета по заетост, социална политика, здравеопазване и потребителски въпроси от 8 декември 2016 г., „Ускоряване на процеса на интеграция на ромите“ ([15406/16](#)).

⁵⁹ Резолюция на Европейския парламент от 12 февруари 2019 г. относно необходимостта от подобрена стратегическа рамка на ЕС за националните стратегии за приобщаване на ромите за периода след 2020 г. и за засилване на борбата срещу антиромските настроения ([P8_TA\(2019\)0075](#)). Заключение на Съвета по заетост, социална политика, здравеопазване и потребителски въпроси от 24 октомври 2019 г. „Икономика на благосъстоянието“ ([13432/19](#)), в което Комисията се приканва да *поднови* ангажимента за приобщаване на ромите. Освен това по време Конференцията на високо равнище относно Рамката на ЕС за национални стратегии за интегриране на ромите, проведена в Букурещ на 4—5 март 2019 г., участниците приканиха Комисията да предложи амбициозна нова рамка на ЕС за периода след 2020 г. и призоваха държавите членки и държавите, обхванати от процеса на разширяване, да засилят ангажимента си за интегриране на ромите. Информация, представена от председателството ([7003/19](#), 14.3.2019 г.).

специално върху борбата с дискриминацията, в това число върху борбата с антициганизма — специфичен вид расизъм срещу ромите, и в центъра му да бъдат четирите социално-икономически области: образование, заетост, здравеопазване и жилищно настаняване⁶⁰. Този ангажимент следва също така да отразява нуждите на специални групи и многообразието на ромското население; да осигури участието на ромите в създаването, изпълнението, наблюдението и оценяването на стратегиите за равенство и приобщаване на ромите; да подобри целеполагането, събирането на данни, наблюдението и докладването; както и да осигури, че основните политики отчитат по-добре нуждите от равенство и приобщаване на ромите.

- (10) Настоящата препоръка се основава също така на различни констатации в предишни резолюции на Европейския парламент⁶¹, заключения на Съвета⁶² и съобщения на Комисията⁶³.
- (11) След публикуването на Рамката на ЕС за национални стратегии за интегриране на ромите до 2020 г. Комисията изработи пакет, който включва настоящата препоръка и Съобщението „Съюз на равенство: стратегическа рамка на ЕС за равенство, приобщаване и участие на ромите“ (по-нататък „Съобщението“)⁶⁴. В Съобщението са определени цели на равнището на ЕС и цели и минимални ангажименти за всички държави членки, които евентуално да бъдат допълнени от допълнителни усилия на национално равнище и с подкрепа от ЕС в зависимост от националния контекст и числеността на ромското население. Според актуални данни шестдесет процента от европейците продължават да смятат, че дискриминацията срещу ромите е широко разпространена в страната им, а над шестдесет процента са на мнение, че по-добрата интеграция на ромите би била от полза за обществото⁶⁵. Главната цел на настоящата препоръка е да способства за насърчаването на равенството на ромите и за борбата с тяхното изключване, с тяхно активно участие.
- (12) Вследствие на пандемията от COVID-19 изключените и маргинализирани ромски общности са изложени в изключително голяма степен на отрицателни здравни и социално-икономически въздействия, което пък създава риск от допълнително задълбочаване на съществуващите неравенства. Настоящата

⁶⁰ Относно необходимостта в рамката на ЕС за периода след 2020 г. по-голям акцент да се постави върху борбата с антициганизма и дискриминацията, вж. [експертните препоръки](#), изработени след конференцията относно антициганизма. „How to address anti-Gypsyism in a post-2020 EU Roma Framework?“ [Какъв трябва да бъде подходът срещу антициганизма в рамката на ЕС относно ромите за периода след 2020 г.?] (Виена, 27.11.2018 г.).

⁶¹ Резолюция на Европейския парламент от 15 април 2015 г. по повод на Международния ден на ромите — антиромски настроения в Европа и признаване от страна на ЕС на възпоменателния ден на геноцида над ромите по време на Втората световна война ([P8_TA\(2015\)0095](#)). Резолюция на Европейския парламент от 25 октомври 2017 г. относно аспектите, свързани с основните права, в контекста на интеграцията на ромите в ЕС: борба срещу антиромските настроения ([P8_TA\(2017\)0413](#)). Резолюция на Европейския парламент от 12 февруари 2019 г. относно необходимостта от подобрена стратегическа рамка на ЕС за националните стратегии за приобщаване на ромите за периода след 2020 г. и за засилване на борбата срещу антиромските настроения ([P8_TA\(2019\)0075](#)).

⁶² Заключение на Съвета по заетост, социална политика, здравеопазване и потребителски въпроси от 8 декември 2016 г., „Ускоряване на процеса на интеграция на ромите“ ([15406/16](#)).

⁶³ От 2013 г. насам Комисията изготвя [годишни доклади](#).

⁶⁴ COM(2020) 620 final.

⁶⁵ Специално проучване на Евробарометър [№ 493](#). Дискриминация в ЕС (първи резултати, публикувани през септември 2019 г.).

препоръка има за цел да се намалят структурните неравенства, пред които са изправени ромите, чрез преодоляване на ограничения достъп до чиста вода⁶⁶, санитарна инфраструктура и здравни услуги, липсата на материална база и цифрови умения, които да позволят участие в дистанционни форми на обучение, високите нива на икономическа несигурност, пренаселените домакинства, както и сегрегацията на поселенията и лагерите.

- (13) В контекста на разрастващия се популизъм⁶⁷ и расизъм в Съюза⁶⁸ специално внимание трябва да се обърне на борбата с дискриминацията и нейното предотвратяване, включително чрез борба с антициганизма, който е сред първопричините и факторите за дискриминацията и изключването. Това е отчетено в Плана за действие на ЕС за борба с расизма за периода 2020—2025 г.⁶⁹, който предвижда конкретни действия за борба с расизма. Все още е налице голяма търпимост към антициганизма⁷⁰ — форма на расизъм, която се корени в начина, по който обществото като цяло възприема и се отнася към хората, смятани за „цигани“, вследствие на исторически процес на третирането им като различни, който се основава на стереотипи и нагласи, дори те да не са умишлени или съзнателни. Европейският парламент използва термина „антициганизъм“ в своите доклади и резолюции от 2005 г. насам⁷¹. Редица международни организации и организации на гражданското общество са признали съществуването на това явление, известно още като антиромски расизъм, ромафобия и антицигански настроения. През 2016 г. Съветът призна необходимостта от борба с „всички форми на расизъм спрямо ромите, наричан

⁶⁶ Вж. Предложение за директива на Европейския парламент и на Съвета от 24 февруари 2020 г. относно качеството на водите, предназначени за консумация от човека (преработена) — Политическо споразумение ([ST 606 2020 REV 1](#)), в което се съдържа изискването държавите членки да предприемат необходимите мерки за подобряване или поддържане на достъпа на всички хора до води, предназначени за консумация от човека, и по-специално на уязвимите и маргинализираните групи (член 16), и се уточнява, че е целесъобразно тези групи да включват културни малцинства като ромите и пътуващите общности (съображение 31).

⁶⁷ Niall McCarthy, *The Relentless Rise of Populism in Europe*. [„Неумолимото разрастване на популизма в Европа“], 2 май 2019 г., [Statista](#).

⁶⁸ Агенция на ЕС за основните права, „Widespread racism continues to plague Europe“ [Ширещият се расизъм остава бич за Европа]. 20 юни 2019 г., [публикация](#) въз основа на [Доклада относно основните права за 2019 г.](#) на Агенцията на ЕС за основните права от 6 юни 2019 г.

⁶⁹ COM(2020) 565 final.

⁷⁰ Европейска комисия срещу расизма и нетърпимостта (ЕКРН), [Обща политическа препоръка № 3](#) относно борбата с расизма и нетърпимостта срещу ромите/циганите), приета на 6 март 1998 г. В преамбула на [Общата политическа препоръка № 13 за борба с антициганизма и дискриминацията на ромите](#) отново се подчертава, че „антициганизмът е особено *трайна, агресивна, ежедневна и често срещана* форма на расизъм.“

⁷¹ Резолюция на Европейския парламент от 28 април 2005 г. относно положението на ромите в ЕС (P6_TA(2005)0151), Резолюция на Европейския парламент от 15 април 2015 г. „Международен ден на ромите — антиромски настроения в Европа и признаване от страна на ЕС на възпоменателния ден на ромския геноцид през Втората световна война“ ([P8_TA\(2015\)0095](#)), Резолюция на Европейския парламент от 25 октомври 2017 г. „Аспекти, свързани с основните права, в контекста на интеграцията на ромите в ЕС: борба срещу антиромските настроения“ ([P8_TA\(2017\)0413](#)), Резолюция на Европейския парламент от 12 февруари 2019 г. относно необходимостта от подобрена стратегическа рамка на ЕС за националните стратегии за приобщаване на ромите за периода след 2020 г. и за засилване на борбата срещу антиромските настроения ([P8_TA\(2019\)0075](#)).

понякога „антиромски настроения“, тъй като това е една от първопричините за тяхното социално изключване и прилаганата спрямо тях дискриминация⁷².

- (14) Когато се предприемат действия, насочени към ромското население, е важно под внимание да бъдат взети специфичните нужди и форми на уязвимост на определени групи роми⁷³, включително жени, млади хора, деца, ЛГБТИ+, хора в напреднала възраст, хора с увреждания, граждани на трети държави и лица без гражданство, както роми, водещи номадски начин на живот в ЕС. Следователно настоящата препоръка отчита важното значение на борбата с множествената дискриминация⁷⁴. В нея се предлагат мерки за по-добра защита и включване на ромските деца, които са изложени в особено голяма степен на дискриминация и сегрегация. Препоръката има за цел също така да се създадат възможности и да се използва нереализираният потенциал на младите роми чрез разширяване на тяхното активно участие в програмите и мерките за младежта⁷⁵, например споменатите в Съобщението на Комисията „Подкрепа за младежката заетост: мост към работните места за следващото поколение“⁷⁶.
- (15) Като отчита многообразието сред ромите, терминът „роми“ се използва като общо понятие за обозначаване на множество различни групи с ромски произход, като например роми, синти, кале, цигани, романичели и бояши/рудари. Той обхваща също така групи като ашкали, гюпти, йениш, източни групи (сред които дом, лом, ром и абдал), както и странстващите общности, в това число етническите странстващи общности и групите, обозначени с административния термин „Gens du voyage“ („пътуващи хора“), както и хората, които се самоопределят като цигани („gypsies“, „tsiganes“ или „tziganes“), без да се отричат специфичните характеристики на тези групи.
- (16) В контекста на мобилността в рамките на Съюза е необходимо да се зачитат правото на свободно движение на гражданите на Съюза и условията за неговото

⁷² Заключение на Съвета по заетост, социална политика, здравеопазване и потребителски въпроси от 8 декември 2016 г., „Ускоряване на процеса на интеграция на ромите“ ([15406/16](#)).

⁷³ В различни контексти, например в контекста на трафика на хора, чиито жертви са предимно жени и деца с ромски произход.

⁷⁴ Терминът „множествена дискриминация“ се използва като общо понятие за всички случаи на дискриминация, основана на повече от един признак и проявяваща се по два възможни начина. Това може да е под формата на „кумулятивна дискриминация“, при която дискриминацията се осъществява въз основа на няколко основания за дискриминация, които функционират поотделно, и на „междусекторна дискриминация“, при която са налице две или повече основания за дискриминация, които функционират и си взаимодействат по такъв начин, че са неделими или неразривно свързани. „Tackling Multiple Discrimination. Practices, policies and laws“ [Справяне с множествената дискриминация. Практики, политики и закони]. Доклад от Европейската комисия ([2007 г.](#)). „Multiple Discrimination in EU Law: Opportunities for Legal Responses to Intersectional Gender Discrimination“, [Множествена дискриминация в правото на ЕС: правни възможности в отговор на междусекторната полова дискриминация]. Европейска мрежа от правни експерти в областта на равенството между половете. Европейска комисия ([2009 г.](#)).

⁷⁵ Заключение на Съвета по заетост, социална политика, здравеопазване и потребителски въпроси от 8 декември 2016 г., „Ускоряване на процеса на интеграция на ромите“ ([15406/16](#)).

⁷⁶ Съобщение „Подкрепа за младежката заетост: мост към работните места за следващото поколение“, [COM\(2020\) 276 final](#), 1.7.2020 г. Предложение на Комисията за препоръка на Съвета относно „Мост към работни места — укрепване на гаранцията за младежта“ ([COM\(2020\) 277 final](#), 1.7.2020 г.). Предложение на Комисията за препоръка на Съвета относно професионалното образование и обучение (ПОО) за постигане на устойчива конкурентоспособност, социална справедливост и издръжливост ([COM\(2020\) 275 final](#), 1.7.2020 г.).

упражняване. Тези условия включват притежаването на достатъчно средства и пълно здравно застрахователно покритие в съответствие с Директива 2004/38/ЕО на Европейския парламент и на Съвета⁷⁷. Същевременно е необходимо да се търсят начини за подобряване на условията на живот на ромите и да се прилагат мерки за насърчаване на тяхното икономическо и социално приобщаване както в държавата членка на произход, така и в държавата членка на пребиваване.

- (17) В Препоръката се отчита, че държавите членки следва сами да избират методите си на наблюдение, но наред с това се подчертава същественото значение на събирането на данни, при съблюдаване на Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета (Общ регламент относно защитата на данните)⁷⁸ и Насоките от 2018 г. за подобряване на събирането и използването на данни относно равенството, публикувани от Подгрупата за данни относно равенството към Групата на високо равнище на ЕС за недискриминация, равенство и многообразие⁷⁹. В тази препоръка се отчита също значението на показателите като метод за наблюдение. Тези показатели могат да се избират от набор от показатели за измерване на равенството, приобщаването и участието на ромите, разработен съвместно от Агенцията на ЕС за основните права, Комисията и държавите членки⁸⁰.
- (18) Настоящата препоръка е изрично насочена към мерките за насърчаване на равенството, приобщаването и участието на ромите, без да се изключват други маргинализирани групи и групи в неравностойно положение. Тези мерки следва да се основават на едни и същи принципи при съпоставими условия. В това отношение запазват своята приложимост общите основни принципи за приобщаване на ромите⁸¹. В Съобщението се предоставят допълнителни насоки за планирането и изпълнението на национални стратегически рамки за ромите.

Целта на настоящата препоръка е да се потвърди дългосрочният ангажимент към съвместните цели, свързани с равенството, приобщаването и участието на ромите, и да

⁷⁷ Директива 2004/38/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 г. относно правото на граждани на Съюза и на членове на техните семейства да се движат и да пребивават свободно на територията на държавите-членки, за изменение на Регламент (ЕИО) № 1612/68 и отменяща Директиви 64/221/ЕИО, 68/360/ЕИО, 72/194/ЕИО, 73/148/ЕИО, 75/34/ЕИО, 75/35/ЕИО, 90/364/ЕИО, 90/365/ЕИО и 93/96/ЕИО ([ОБ L 158, 30.4.2004 г., стр. 77](#)).

⁷⁸ Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО (Общ регламент относно защитата на данните) ([ОБ L 119, 4.5.2016 г., стр. 1](#)).

⁷⁹ Насоки за подобряване на събирането и използването на данни относно равенството ([2018 г.](#)). Европейската сметна палата отправи препоръка за разработване на подходящи методики за събиране на съответни данни относно приобщаването на ромите във всички държави членки. Инициативи на политиката на ЕС и финансова подкрепа на ЕС за интегриране на ромите: постигнат е значителен напредък през последното десетилетие, но са необходими допълнителни усилия на местно равнище. [Специален доклад № 14/2016](#).

⁸⁰ Приложение 2 към Съобщението.

⁸¹ [Общите основни принципи](#) бяха обсъдени по време на първата Европейска платформа за приобщаване на ромите през април 2009 г. и одобрени от Съвета по заетост, социална политика, здравеопазване и потребителски въпроси (EPSCO) на 8 юни 2009 г. В своите заключения Съветът призовава държавите членки, когато е уместно, да се съобразяват с общите основни принципи при създаването и прилагането на политики. Заключения на Съвета по заетост, социална политика, здравеопазване и потребителски въпроси (EPSCO) относно приобщаването на ромите ([8 юни 2009 г.](#)).

се предоставят обновени и по-солидни насоки, като се очертават мерките, които държавите членки могат да предприемат, за да бъдат постигнати тези цели.

ПРЕПОРЪЧВА СЛЕДНОТО

1. Държавите членки следва да приемат национални стратегически рамки за ромите и да ги представят пред Европейската комисия до септември 2021 г. В съответствие с националното си право и правото на Съюза, наличните ресурси и националните обстоятелства, като числеността, социално-икономическото положение, специфичните нужди и гражданството на ромското население на тяхната територия, държавите членки следва да преценят доколко мерките в настоящата препоръка са подходящи за националния им контекст и да ги приложат пропорционално и избирателно, в тясно сътрудничество с всички съответни заинтересовани страни. При оценката на уместността на мерките държавите членки следва да се ръководят от доброволни минимални ангажименти и — в зависимост от националния им контекст — от евентуални допълнителни усилия, в съответствие с предвиденото в Съобщението на Комисията.

Хоризонтални цели: равенство, приобщаване и участие

2. Държавите членки следва да консолидират усилията си за приемане и прилагане на мерки за насърчаване на равенството и ефективно предотвратяване и борба с дискриминацията и първопричините за нея. Тези усилия следва да включват мерки за:
 - а) засилване на борбата с пряката и непряката дискриминация, тормоза, стереотипите, антиромската реторика, изказванията, проповядващи вражда и омраза, престъпленията от омраза и насилието срещу ромите, включително подбуждане към такова поведение, както онлайн, така и офлайн, и по-специално в контекста на транспонирането, прилагането и изпълнението на Директива 2000/43/ЕО, Рамково решение 2008/913/ПВР и Директива 2010/13/ЕС на Европейския парламент и на Съвета⁸²;
 - б) разработване и насърчаване на всеобхватна система за подкрепа на жертвите в съответствие с Директива 2012/29/ЕС и осигуряване на целево подпомагане на ромите, станали жертва на престъпления от омраза и дискриминация;
 - в) борба с множествената и структурната⁸³ дискриминация срещу ромите, и по-специално срещу ромските жени, деца, ромите от общността на ЛГБТИ+, ромите с увреждания, възрастните роми, ромите без гражданство и ромите с номадски начин на живот в ЕС;

⁸² Директива 2010/13/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 10 март 2010 г. за координирането на някои разпоредби, установени в закони, подзаконови и административни актове на държавите-членки, отнасящи се до предоставянето на аудиовизуални медийни услуги (Директива за аудиовизуалните медийни услуги) ([ОБ L 95, 15.4.2010 г., стр. 1](#)).

⁸³ Под „системна“ или „структурна“ дискриминация се разбират проявленията на неравенство, които произтичат от законодателството, политиките и практиките не поради умисъл, а в резултат на редица институционални фактори при разработването, прилагането и преразглеждането на законодателни актове, политики и практики. „Roma and Traveller Inclusion: Towards a new EU Framework, Learning from the work of equality bodies“ [Приобщаване на ромите и странстващите общности: към нова рамка на ЕС. Роуки от работата на органите по въпросите на равенството], Equinet Perspective, юни 2020 г.

- г) повишаване на съзнанието за това, че усилията за борба с дискриминационните практики са взаимосвързани с усилията за борба с антициганизма и със социалното и икономическото изключване, както и че всички те служат за постигането на по-широката цел за равенство;
- д) анализиране и признаване на явлението антициганизъм, и повишаване на осведомеността за неговото съществуване, за формите, под които се проявява, и за вредните последици от него чрез медиите, учебните програми на училищата и чрез други средства, както и чрез обучение на държавни служители и други заинтересовани страни да идентифицират и да се борят с това явление;
- е) насърчаване на дейности и кампании за културно многообразие в училищата;
- ж) насърчаване на опознаването на ромските култури, език и история, включително Холокоста над ромите и процесите на помирение, *inter alia* чрез действия за осигуряване на подходящо обучение на учителите и подходящи учебни програми, тъй като тези знания са от решаващо значение за намаляване на предразсъдъците и антициганизма като важни причини за дискриминация;
- з) поощряване на положителните послания за ромите, както и на моделите за подражание, например чрез подпомагане на междуобщностните контакти и межкултурното обучение.

3. Държавите членки следва да укрепят усилията за намаляване на крайно високия процент на ромското население в риск от бедност и материални и социални лишения, за да се осигури ефективна подкрепа за равенството на ромите и борбата с тяхната дискриминация. Тези усилия следва да включват мерки за:

- а) засилване и подобряване на канализирането на инвестиции в човешки капитал, развитие на инфраструктурата и политики за социално сближаване;
- б) осигуряване на достъп до адекватни схеми за социална закрила (както подпомагане на доходите, така и помощи в натура и предоставяне на услуги) за ромите в неравностойно положение;
- в) съчетаване на подпомагането на доходите с мерки за активизиране с цел насърчаване на участието на пазара на труда; предприемане на мерки за насърчаване на висока степен на ангажираност от страна на потенциалните получатели;
- г) отделяне на особено внимание на предотвратяването с детската бедност и нейното предотвратяване, включително чрез предприемане на засилени национални мерки, съобразени с механизмите, чрез които бедността се предава от поколение на поколение, и с необходимостта от оказване на подкрепа на ромските деца и техните семейства във взаимосвързаните области на заетостта, социалните услуги, образованието, включително в ранна детска възраст, грижите в ранна детска възраст, здравеопазването, жилищното настаняване и достъпа до основни услуги, храненето и достъпа до развлекателни дейности;
- д) подкрепа на финансовата грамотност (за млади пълнолетни лица/членове на семейството), включително по-добри умения за вземане на решения и

планиране като част от мерките за овластяване и финансово приобщаване.

4. Държавите членки следва да засилят пълноценното участие и консултиране на ромите, включително на жените, децата и младежите, с цел осигуряване на ефективна подкрепа за равенството на ромите и борбата с тяхната дискриминация. Това следва да включва мерки за:
- а) подкрепа за активно гражданство чрез насърчаване на участието в социалния, икономическия, политическия и културния живот, особено сред ромските жени и младежи;
 - б) насърчаване на изграждането на капацитет и лидерството в ромското гражданско общество, така че ромите да имат възможност да участват на всички етапи от цикъла на политиките и в обществения живот като цяло;
 - в) насърчаване на наемането на специалисти от ромски произход в обществените институции с цел поощряване на положителните модели за подражание и на многообразието, както и с цел включване в процеса на разработване на политики на необходимия експертен опит и точни познания за потребностите;
 - г) повишаване на осведомеността относно правата на човека и гражданските права и отговорности сред членовете на маргинализираните ромски общности;
 - д) координиране на ресурсите, мрежите и експертния опит във всички сектори с цел да се увеличи участието на младите роми в процесите на вземане на решения и да се съдейства за засилване на лидерската им роля.

Секторни цели

*Достъп до качествени и приобщаващи обществени системи на **образование***

5. Държавите членки следва да осигурят ефективен равен достъп до всички нива на образование и реална възможност за участие в тях — от образование и грижа в ранна детска възраст до висше образование, включително до втори шанс за образование, образование за възрастни и учене през целия живот.
6. Държавите членки следва да подобрят равния достъп до качествено и приобщаващо образование на учениците с ромски произход, включително чрез мерки за:
- а) предотвратяване и премахване на всички форми на сегрегация в образованието и признаване на минали прояви на несправедливост и нейното поправяне;
 - б) предотвратяване и отмяна на погрешни диагнози, водещи до неправилно настаняване на ученици с ромски произход в образователни заведения за деца със специални нужди, и признаване на минали прояви на несправедливост и нейното поправяне;
 - в) насърчаване на развитието и разпространението на приобщаващи методи на преподаване и учене и подкрепа на учителите да се справят с многообразието в класната стая чрез програми за професионално развитие, наставничество и дейности за партньорско обучение;

- г) насърчаване на ефективното участие на родителите в образованието на учениците с ромски произход и поощряване на връзката между училищата и местните общности, включително чрез медиатори;
- д) подкрепа за участието и активната ангажираност на учениците с ромски произход наравно с всички останали ученици във всички образователни дейности и процеси;
- е) борба с малтретирането и тормоза в училище, както онлайн, така и офлайн;
- ж) обучения за учители и друг училищен персонал по история на ромите, култури на ромите и методи за разпознаване и борба с дискриминацията и нейните първопричини, включително антициганизма и несъзнателните предубеждения, повишаване на осведомеността за значението на недискриминационното образование и действително равния достъп до общообразователната система;
- з) подпомагане на усилията за придобиване от учениците с ромски произход на умения, отговарящи на нуждите на пазара на труда.

7. Държавите членки следва да осигурят допълнителна целева подкрепа, за да се компенсират дискриминацията и изключването и да се намали влиянието на социално-икономическата среда на учениците с ромски произход върху образователните им постижения, включително чрез мерки за:

- а) инвестиране в образование и грижи в ранна детска възраст със специален акцент върху ранното приобщаване на ромските деца;
- б) предоставяне на индивидуализирана подкрепа и медиация с цел компенсиране на езиковите, когнитивните и образователните пропуски, в тясно сътрудничество със семействата на ромските ученици, и насърчаване на втори шанс за образование и образованието за възрастни;
- в) подкрепа на сътрудничеството между училищата, службите за социална закрила и медиаторите с цел предотвратяване на преждевременното напускане на училище;
- г) отчитане на уязвимостта на децата на родители, които са заминали в чужбина, и осигуряване на приоритетен достъп до програми за занимания след училище и индивидуализирана подкрепа;
- д) повишаване на социалната мобилност на ромите чрез положителни действия, които могат да включват специални стипендии за професионално, средно и висше образование и за обучение на преподавателите;
- е) осигуряване на плавен преход между образователните нива и насърчаване на завършването на средно и висше образование, включително чрез схеми за професионално ориентиране, консултиране, наставничество и финансова подкрепа;
- ж) намаляване на процента на преждеременно напусналите училище на всички образователни нива, със специален акцент върху момичетата с ромски произход;
- з) подкрепа за участието в неформално обучение и извънкласни дейности, включително младежки, спортни и културни дейности, личностно развитие, психологическа устойчивост и благосъстояние;

- и) насърчаване на придобиването на цифрови умения сред учениците, учителите, медиаторите и родителите с ромски произход, осигуряването на ширококолов достъп до интернет, подходяща цифрова инфраструктура и учебни материали, подходящи за дистанционно обучение — както във формална, така и в неформална образователна среда, особено за ромите, живеещи в маргинализирани общности.

Достъп до качествена и устойчива заетост

8. Държавите членки следва да насърчават ефективен равен достъп на ромите, особено на младите роми, до качествена и устойчива трудова заетост, включително чрез мерки за:
- а) увеличаване на информационните дейности, насочени към младите роми⁸⁴ с цел повишаване на тяхната осведоменост за наличните — за предпочитане интегрирани — услуги за заетост и социални услуги, както и осигуряването на контакт с тези услуги.
 - б) посрещане на нуждите на младите безработни и на неактивните роми чрез изготвяне на индивидуализирани, холистични планове за действие, в които се отчитат техните предпочитания и мотивация, бариери и недостатъци, както и причините да бъдат безработни или неактивни;
 - в) подпомагане на придобиването на първоначален професионален опит, устройването на работа, чиракуването и кариерното развитие;
 - г) улесняване на прехода от образование към заетост чрез напътстване, наставничество, стажове, бизнес инкубатори и дуално образование;
 - д) подпомагане на достъпа до информационни и комуникационни технологии (ИКТ) и цифрови умения и придобиването им от младите роми, за да бъдат по-подготвени за нуждите на пазара на труда и да се ползват от възможностите на съществуващите и новите цифрови инструменти и тенденции в ежедневието;
 - е) подпомагане на субсидирането на работни места и участието в разходите за заетост, обучението на работното място, развитието на умения, придобиването и повишаването на професионална квалификация и втори шанс в образованието;
 - ж) насърчаване чрез целево подпомагане на действително равен достъп до самостоятелна заетост и предприемачество, включително социално предприемачество;
 - з) насърчаване на заетостта в публичния и частния сектор чрез мерки, включително положителни действия и схеми за подкрепа за работодателите;
 - и) противодействие, намаляване и премахване на дискриминацията чрез повишаване на осведомеността за недискриминационната заетост и достъпа до заетост, както и обучение на работодателите относно методи за разпознаване и справяне с дискриминацията и първопричините за нея, включително антициганизма и несъзнателните предубеждения;

⁸⁴ В съответствие с Предложение на Комисията за препоръка на Съвета относно „Мост към работни места — укрепване на гаранцията за младежта“ ([COM\(2020\) 277 final](#), 1.7.2020 г.).

Здравеопазване и достъп до качествени здравни и социални услуги

9. Държавите членки следва да осигурят ефективен равен и безпрепятствен достъп до качествени здравни услуги, особено за групите, които са най-силно изложени на риск, или живеещи в маргинализирани или отдалечени населени места, включително чрез мерки за:
- а) насърчаване и подобряване на достъпа на:
 - i. жените с ромски произход до качествени медицински прегледи, скрининг, грижи преди и след раждането, консултации и семейно планиране, както и грижи за сексуалното и репродуктивното здраве, предоставяни от националните служби за здравеопазване;
 - ii. децата с ромски произход до качествени първични грижи, профилактични мерки и програми за ваксинация на деца;
 - iii. уязвимото ромско население (възрастните роми, ромите с увреждания, ромите от общността на ЛГБТИ+, ромите с номадски начин на живот в Съюза, ромите — граждани на трети държави, и ромите без гражданство) до качествено здравеопазване;
 - б) подкрепа на здравните медиатори и повишаване на осведомеността сред ромите за мерките за първична профилактика, като насърчаване на здравословен начин на живот, предотвратяване на злоупотребата с наркотични вещества и подобряване на достъпа до услуги за психично здраве;
 - в) предотвратяване и борба с дискриминацията срещу ромите чрез повишаване на осведомеността за недискриминационното предоставяне на здравни грижи и достъп до здравеопазване, обучение на медицински специалисти, студенти по медицина и здравни медиатори относно методите за разпознаване и борба с дискриминацията и нейните първопричини, включително антициганизма и несъзнателните предубеждения;
 - г) борба с цифровото изключване на ромите при достъпа до здравни услуги, например чрез преодоляване на цифровото разделение по отношение на достъпа до здравна информация;
 - д) предотвратяване и премахване на сегрегацията на здравните услуги и признава на минали прояви на несправедливост и нейното поправяне, включително по отношение на принудителната стерилизация на жените с ромски произход;
 - е) насърчаване на достъпа на ромите до медицинско образование и поощряване на наемането на роми като здравни лица и медиатори, особено в райони със значителен дял на ромското население;
 - ж) борба и предотвратяване на потенциални огнища на заболявания в маргинализираните или отдалечените ромски населени места;
 - з) подобряване на достъпа на хората с увреждания и на децата, лишени от родителска грижа, до услуги в общността и в семейна среда (напр. услуги за развитие, социални жилища, дневни центрове за хора с увреждания и мрежа от приемни родители);

- и) предотвратяване на институционализирането и подпомагане на преминаването от институционални грижи към общностни грижа в семейна среда чрез предоставяне на подкрепа за семейства в несигурно положение и за хора с увреждания (напр. консултантски услуги и финансови стимули, разпределяне на хранителни помощи, асистиран жилища и услуги за развитие);
- й) насърчаване на обмена и трансфера на най-добри практики, свързани с общественото здраве за ромите, например като използва рамката на Комисията и държавите членки в областта на общественото здравеопазване в рамките на Ръководната група по въпросите на промоцията на здравето, профилактиката на болестите и контрола на незаразните заболявания;

Достъп до подходящо несегрегирано жилищно настаняване и основни услуги

10. Държавите членки следва да осигурят равно третиране на ромите по отношение на достъпа до подходящо несегрегирано жилищно настаняване и основни услуги, включително чрез мерки за:
- а) осигуряване на достъп до основни услуги, като течаща вода в домакинствата, безопасна и чиста питейна вода⁸⁵, адекватна канализация, услуги по събиране и управление на отпадъците, услуги в областта на околната среда, електричеството, газа, транспорта, финансови услуги и цифрови комуникации, както и до физическа инфраструктура, като се обезпечи непрекъснатостта на основните комунални услуги, както в нормални условия, така и по време на пандемии, екологични катастрофи и други кризи;
 - б) наблюдение, премахване и предотвратяване на всяка форма на пространствена сегрегация и насърчаване на премахването на сегрегацията чрез изготвяне на конкретни планове за справяне с проблемите, свързани с жилищното настаняване, участието на местните общности и засегнатите ромски общности;
 - в) подкрепа и укрепване на публичните органи, отговарящи за жилищното настаняване, основните услуги и екологичните стандарти, както и на други съответни участници в тази област, например чрез предоставяне на необходимите им правомощия и ресурси за картографиране на жилищните нужди, наблюдение на сегрегацията и прилагане на всеобхватни регулаторни мерки или мерки за подкрепа;
 - г) предотвратяване на принудителното извеждане от жилища чрез своевременно предупреждаване и медиация, организиране на подкрепа за хората в риск от извеждане от жилището им и предоставяне на подходящи алтернативни възможности за жилищно настаняване, със специален акцент върху семействата;
 - д) подобряване на условията на живот на ромите, превенция и преодоляване на негативните последици за здравето от излагането на замърсяване и заразяване;

⁸⁵

Вж. член 16 във връзка с съображение 31 от Предложението за Директива относно качеството на водите, предназначени за консумация от човека (преработена) ([ST 606 2020 REV 1](#)).

- е) предоставяне на социална подкрепа и достъп до основни услуги за бездомни роми;
- ж) осигуряване на равен достъп до социални жилища чрез възприемане на критерии за достъп, в които се дава приоритет на социалните нужди;
- з) подкрепа за интегрирани схеми за жилищно настаняване, насочени към маргинализираните роми, в които се съчетават микрокредити за строителство и поддръжка на жилища със схеми за повишаване на финансовата грамотност и спестовни схеми, обучение по строителство и мерки за активизиране;
- и) подпомагане на изграждането и поддръжката на временни места за лагери за странстващите общности.

Партньорства и институционален капацитет

Участие и подпомагане на националните звена за контакт по въпросите на ромите

11. Държавите членки следва да обезпечат националните звена за контакт по въпросите на ромите с достатъчни и необходими ресурси, персонал, правомощия и политическа тежест, за да могат ефективно да съгласуват и наблюдават националните политики за равенство, приобщаване и участие на ромите, включително чрез осведомителни кампании на местно равнище.
12. Държавите членки следва да създадат условия за националните звена за контакт по въпросите на ромите, чрез реформирани процеси в националните платформи по ромските въпрос, да улесняват активното участие на ромското гражданско общество в създаването, прилагането, наблюдението и прегледа на националните стратегии за интегриране на ромите и местните планове за действие.
13. Държавите членки следва да осигурят участието на националните звена за контакт по въпросите на ромите в създаването на политики за социално приобщаване и универсални услуги, за да могат те да отговарят по-добре на нуждите на ромите и да достигат до по-голяма част от тях, включително, ако е уместно, във вземането на решения за програмирането и мониторинга на фондовете на Съюза.

Участие на органите в насърчаването на равно третиране

14. Държавите членки следва да оказват подкрепа на органите за насърчаване на равно третиране („органите по въпросите на равенството“), така че те да могат да работят ефективно и независимо и да си сътрудничат с всички съответни участници, включително с националните звена за контакт по въпросите на ромите, публичните органи, организациите на гражданското общество и частния сектор. Като част от тази подкрепа на органите по въпросите на равенството следва да се даде възможност:
 - а) да разследват случаи на дискриминация, изказвания, проповядващи вражда и омраза, и престъпления от омраза, както и да водят стратегически съдебни дела;
 - б) да предприемат мерки във връзка с недостатъчното подаване на сигнали за случаи на дискриминация, изказвания, проповядващи вражда и омраза, и престъпления от омраза и да повишават осведомеността на ромите за техните права;

- в) да провеждат изследвания относно равенството и дискриминацията на ромите и да събират данни в тази област;
 - г) да изграждат капацитета на ромското гражданско общество и да си сътрудничат с него, като обръщат особено внимание на достъпа до правосъдие и прилагането на законодателството в областта на равенството;
 - д) да предоставят насоки и обучения на публични и частни организации и на медиите.
15. Държавите членки следва да осигурят активно участие и възможност за ефективен принос на органите по въпросите на равенството в разработването, прилагането, наблюдението и прегледа на националните стратегически рамки за равенство, приобщаване и участие на ромите, както и на съответните програми по фондовете на Съюза, включително като:
- а) се консултират с органите по въпросите на равенството относно стандартите за прилагане на националните стратегически рамки с цел съсредоточаване на вниманието върху борбата с дискриминацията и нейното предотвратяване — включително чрез преодоляване на антициганизма — при разработването и прилагането на тези стандарти, и полагат усилия за премахване на структурната дискриминация;
 - б) осигурят участие на органите по въпросите на равенството в структури, създадени с цел надзор над прилагането, наблюдението и прегледа на националните стратегически рамки за ромите, и в комитетите за наблюдение по съответните фондове на Съюза.

Мобилизиране на заинтересованите страни на местно и регионално равнище

16. Държавите членки следва да осигурят участието на регионалните и местните органи и местното гражданско общество в разработването, прилагането, наблюдението и прегледа на националните стратегически рамки.
17. Държавите членки следва да насърчават регионалните и местните органи, в рамките на съответната им компетентност, да разработят или актуализират свои местни планове за действие или планове за премахване на сегрегацията, или стратегически рамки за равенство, приобщаване и участие на ромите. Тези планове за действие или стратегически рамки следва да включват мерки, базови стойности, референтни показатели и измерими цели и финансиране.
18. Държавите членки следва да осигурят сътрудничество между централните и местните органи при разработването и изпълнението на програми за финансиране от Съюза от значение за предотвратяването и преодоляването на дискриминацията на ромите, за да гарантират, че равенството, приобщаването и участието на ромите ще бъдат взети под внимание през цялата подготовка, изпълнение, наблюдение и оценка на програмите, и да допринесат за по-доброто канализиране на средствата от Съюза на местно равнище.
19. Държавите членки следва да насърчават приобщаващия характер, многообразието и положителните действия за осигуряване на наемането на специалисти с ромски произход в публичните институции на местно и регионално равнище.
20. Държавите членки следва засилят представителството на ромите на местно равнище и да осигурят признание за него чрез мобилизиране на общността, т.е. чрез водено от общността местно развитие.

Сътрудничество с гражданското общество

21. Държавите членки следва да насърчат социалните иновации, партньорството и сътрудничеството между публичните органи и ромското и проромското гражданско общество.
22. Държавите членки следва да използват пълноценно националните платформи по ромските въпроси или други форми на сътрудничество и диалог в държавите членки, за да ангажират по прозрачен и приобщаващ начин ромското и проромското гражданско общество, както и други заинтересовани страни, в създаването, прилагането, наблюдението и прегледа на националните стратегически рамки за ромите и местните планове за действие.
23. Държавите членки следва да оказват подкрепа на гражданското общество при наблюдението и подаването на сигнали за престъпления от омраза и за изказвания, проповядващи вражда и омраза, срещу хора от ромски произход, както и да оказват съдействие на жертвите при подаването на такива сигнали.
24. Държавите членки следва да осигуряват финансиране в подкрепа на плурализма и независимостта на ромското и проромското гражданско общество, включително на младежките ромски организации, като така им дадат възможност да наблюдават и да докладват във връзка с националните стратегически рамки за ромите в качеството си на независими правозащитни организации, както и да поддържат своя административен капацитет.
25. Държавите членки следва да включат гражданското общество и ромските общности в целия програмен цикъл на фондовете на Съюза на национално, регионално и местно равнище (включително като членове на съответните комитети за наблюдение по фондовете на Съюза).
26. Държавите членки следва да насърчават изграждането на капацитет и лидерството в ромското гражданско общество, включително в младежките организации, за да дадат възможност на съответните органи и организации да участват на всички етапи от цикъла на политиката и в обществения живот като цяло.
27. Държавите членки следва да насърчават междусекторната работа и по-широките обединения за равенство и приобщаване, като осигуряват участието на държавата, гражданското общество, предприятията и отраслите, академичните среди и научноизследователската общност. Това може да доведе до съвместни действия между субектите, които насърчават равенството между половете, борбата с расизма, расовата дискриминация, ксенофобията и свързаната с това нетърпимост, или които работят в полза на правата на децата, възрастните хора, ромите, ЛГБТИ+, хората с увреждания, търсещите убежище, бежанците и други мигранти и хората без гражданство.

Финансиране

28. Държавите членки, особено тези, в които има по-големи предизвикателства по отношение на равенството, приобщаването и участието на ромите и/или с по-големи ромски общности, следва да използват пълноценно и оптимално основните и целевите фондове на Съюза и съответните национални фондове за предотвратяване и борба с дискриминацията на ромите. Това може да включва избор на конкретни цели за насърчаване на социално-икономическата интеграция на групите в неравностойно положение и маргинализираните

общности като ромските⁸⁶ и осигуряване на ефективна координация между източниците на финансиране от Съюза и националните източници от значение за равенството и социално-икономическото приобщаване на ромите.

29. Държавите членки следва да осигурят участието на регионалните, местните, градските и други публични органи, икономически и социални партньори и съответни органи, представляващи гражданското общество, неправителствени организации и органи, отговарящи за насърчаване на социалното приобщаване, основните права и недискриминацията, в подготовката, изпълнението, наблюдението и оценката на програми на Съюза, включително участие в комитети за наблюдение.
30. Държавите членки следва да осигурят достатъчно национални ресурси за изпълнението на мерките на политиката, изложени в Стратегическата рамка на ЕС за равенство, приобщаване и участие на ромите и в националните стратегически рамки, като се следи за съответствието им с действителните нужди на ромските общности, както и за това тези ресурси да са съизмерими с числеността и предизвикателствата на ромските общности.
31. Държавите членки следва да гарантират, че националните планове за възстановяване и устойчивост⁸⁷ поощряват приобщаването на уязвими групи, включително роми и други хора от малцинствен расов или етнически произход.
32. Държавите членки следва да подобрят разработването, изпълнението, наблюдението и оценката на програми на ЕС или структурни реформи за социално-икономическо приобщаване на малцинствата, например като поискат техническа помощ по програмата за подкрепа на структурните реформи.
33. Държавите членки следва да насърчават използването на национални средства и средства от Съюза за изграждане на капацитета и обмена на добри практики между органите на централно и местно равнище и организациите на гражданското общество, така че тези органи и организации да могат да допринасят за изпълнението на мерки за борба с дискриминацията на ромите чрез ускоряване на процесите на равенство и приобщаване, включително чрез борба със сегрегацията и насърчаване на участието на ромите.
34. Държавите членки следва да отговорят на нуждите от финансиране на местно равнище, включително в градските райони, за да подкрепят устойчиво ромите с номадски начин на живот в ЕС, включително като осигурят езиково обучение, училищно образование и грижи в ранна детска възраст, посещаване на училище, обществени служби по заетостта, социални работници, медиатори и т.н.

Наблюдение и докладване относно националните стратегически рамки за ромите

35. Държавите членки следва да осигурят подходящо наблюдение и оценяване на изпълнението на националните стратегически рамки посредством набора от показатели, разработен от Агенцията на Европейския съюз за основните права („Агенцията“), националните звена за контакт по въпросите на ромите, националните статистически служби и Комисията в контекста на Работна група

⁸⁶ Вж. по-специално член 4, параграф 1, точки v и viii от Предложението за ЕСФ+ ([COM\(2018\) 382 final](#)).

⁸⁷ Предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета за създаване на механизъм за възстановяване и устойчивост ([COM\(2020\) 408 final](#)).

за изработване на показатели за интеграцията на ромите и за докладване по въпросите, свързани с ромите, координирана от Агенцията⁸⁸.

36. Във връзка с целите и водещите цели на Съюза, очертани в Съобщението, държавите членки следва да включат национални количествени и/или качествени цели в националните стратегически рамки за ромите, които да са съобразени с националните обстоятелства и с наличните възможности за събиране на данни относно равенството, разбити по етнически критерии (или заместващи данни), както и със съществуващите данни.
37. Държавите членки следва да уведомят Комисията до юни 2023 г. за всички мерки, предприети в съответствие с настоящата препоръка. Впоследствие държавите членки следва да докладват на Комисията на всеки две години за всички текущи и нови мерки, като предоставят информация за постигнатия напредък в изпълнението на националните стратегии за ромите във всяка тематична област. Докладите на държавите членки ще бъдат използвани при изготвянето на двугодишните доклади и докладите за оценка на Комисията до Европейския парламент и до Съвета относно изпълнението на Стратегическата рамка на ЕС за равенство, приобщаване и участие на ромите.
38. Държавите членки следва да гарантират, че националните доклади за равенство, приобщаване и участие на ромите се публикуват с цел повишаване на прозрачността и извличане на поуки от изпълнението на политиката, както и да осигурят, когато е уместно, обсъждането на националните стратегии и окончателните доклади за изпълнение в националните парламенти.
39. Агенцията на Европейския съюз за основните права следва да проведе редовни проучвания по въпросите на ромите през 2020, 2024 и 2028 г., които да осигурят необходимите данни за базовите, междинните и окончателните резултати и да отразят всички промени в положението на ромите. С помощта на Работна група за изработване на показатели за интеграцията на ромите и за докладване по въпросите, свързани с ромите, Агенцията следва също така да подпомага държавите членки в техните усилия за събиране на подходящи данни относно равенството, да оказва съдействие на Комисията при наблюдението и анализа и да подкрепя националните звена за контакт по въпросите на ромите в докладването.

Настоящата препоръка заменя Препоръката на Съвета от 9 декември 2013 г. относно ефективни мерки за интегриране на ромите в държавите членки⁸⁹.

Съставено в Брюксел на [...] година.

*За Съвета
Председател*

⁸⁸ Приложение 2 към COM(2020) 620 final и [Рамка за наблюдение за стратегическа рамка на ЕС за равенство, приобщаване и участие на ромите цели и показатели](#).

⁸⁹ [ОВ С 378, 24.12.2013 г., стр. 1.](#)